

3 kap. BrB

Om brott mot liv och hälsa

Anna Quintero Tovar

Jurist

Brottsbalkens systematik - Tre avdelningar

1a avdelningen: Allmänna bestämmelser

1 kap: definitioner om brott eller påföljder.

2 kap: tillämplighet av svensk lag

2a. avdelningen: Om brotten

- t.ex. - 3 kap om brott mot liv och hälsa
 - 9 kap om bedrägeri och annan oredlighet.

3e. avdelningen: Om påföljderna

- t. ex. - 25 kap om böter
 - 26 kap om fängelse
 - 27 kap om villkorlig dom

Andra avdelningen

”Brottskatalogen” kap 3-22

Fyra brottsgrupper

Brott mot person – 3-7 kap

Förmögenhetsbrott – 8-12 kap

Brott mot allmänheten – 13-17 kap

Brott mot staten – 18-22 kap

Osjälvständiga brottsformer – 23 kap

t.ex. försök eller förberedelse

Ansvarsfrihet – 24 kap

t.ex. nödvärn eller nöd

Systematiken i brottskatalogen (kap 3-22)

- Varje kapitel innehåller 5 – 17 paragrafer.
- Varje kapitel är uppbyggt på likartat sätt.
 - Inleds med beskrivningar av ett eller flera ”**normalfall**”.
 - Därefter kommer beskrivningar av omständigheter som kan göra brottet ”**ringa eller grovt**”
 - Vårdslöshetsbrott kommer bland de sista paragraferna.
 - Bestämmelser angående försök och förberedelse kommer oftast sist eller näst sist.
 - Ev. regler för åtal, åtalsprövning kommer oftast sist.

Mord, 3:1 BrB

Objektiva rekvisit:

- Att beröva
- annan livet

R. och A. har tillsammans och i samförstånd dödat Y (8 år). genom att tilldela henne ett mycket stort antal slag med och utan tillhygge på huvudet, benen, fötterna, armarna, händerna och bålen. Det utövade trubbiga våldet har varit tillräckligt för dödens inträde men R. och A. har tillsammans och i samförstånd även kvävt Y. genom att täppa till hennes andningsvägar.

Blekinge tingsrätt TR B 1063-14

När slutar livet? Dödsbegrepp: ”när hjärnans samtliga funktioner totalt och definitivt har fallit bort”.

Annan livet: självmord är inte något brott.

Offret måste vara en annan levande människa.

Subjektiva rekvisit: Uppsåt att beröva offret livet.

R. och A. begick gärningen med uppsåt.

Straff: fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år, eller på livstid.

Skäl för livstids fängelse. Fem exempel på objektiva alternativa rekvisit som särskilt ska beaktas:

- gärningen föregåtts av noggrann planering,
Ex. gm kartlagt offrets vanor.
- präglats av särskild förslagenhet,
- syftat till att främja eller dölja annan brottslighet,
- inneburit svårt lidande för offret

Ex. våldet har varit kraftigt, gärningen har haft karaktär av avrättning, att offer har känt stark dödsångest.

- annars varit särskilt hänsynslös.

Ex. brottet har riktat sig mot en närstående, att brottet har förövats inför ögonen på närstående till offer, t.ex. offrets barn.

A. ska dömas för mord till livstidsfängelse. Brottet mot Y. har präglats av stor grymhet och en grav av hänsynslöshet som är obegriplig. Y. befann sig i en totalt skyddslös ställning.

Dråp, 3:2 BrB

Är brott som i 1 § sägs med hänsyn till de omständigheter som föranlett gärningen eller eljest att anse som **mindre grovt**, dömes för dråp.

Subjektivt rekvisit: uppsåt

Straff: fängelse från sex till tio år

Mord och dråp är olika grader av samma brott och består i en gärning som innebär att någon uppsåtligen berövar en annan person livet.

Gränser mellan mord och dråp: Gärningen normalt ska anses som mord. Dråp föreligger om gärningen med hänsyn till de omständigheter som har föranlett gärningen eller annars ska bedömas som **mindre grov**.

Exempel på situationer som gör att det blir **dråp** i stället för mord

- Kraftig provokation från offret
- Okontrollerat affekttillstånd
- Dödande av medlidande
- Felbedömning i nödsituation

Exempel på situationer som gör att det inte blir dråp utan **mord** i stället:

- Särskild hänsynslös
- Utsatt offer för lidandet innan döden inträffades
- Om dödandet sker efter sexuell utnyttjandet
- Om agerandet har framkallat ett stark dödsångest.
- Om offer är en närstående
- Om offer är skyddslös (t. ex ett barn).
- Om det sker av hämnd eller av sexistiska motiv, t. ex.

Misshandel, 3:5 BrB

Objektiva rekvisit:

- Den som **tillfogar**
- en annan person
- **Kroppsskada**,: ex. sår, svullnad, benbrott
- **Sjukdom**,: ex. könssjukdom, psykisk sjukdom
- **smärta**: dock får inte vara alltför lindrig
- försätter honom eller henne i **vanmakt**: att man berusar en annan person, att man sover någon, att man fortsätter någon i medvetlöshet, att man ska inte ha någon kroppslig kontroll över sig själv längre, **eller**
- **något annat sådant tillstånd** t.ex. en fullständig eller partiell förlamning eller bedövning av någon annans kropp.

J. har tilldelat V. flera knytnävsslag i ansiktet i ansiktet – varav i vart fall ett slag då denne låg ner – samt slitit i dennes halskedja så att smärta, svullnad, blodvite och ansiktsfrakturer uppstod.

Stockholms tingsrätt, Mål nr: B10150-22

Subjektivt rekvisit: uppsåt.

Bestämmelserna om misshandel tillämpas också om misshandeln har haft **dödlig utgång**, förutsatt att inte **uppsåt** har förelegat att döda den misshandlade. **Oaktsamhet** i förhållande till den dödliga effekten kan föranleda att straffet får bestämmas med stöd av regler om **misshandel** i förening med regeln om **vållande till annans död**.

J. begick gärningen med uppsåt.

Straff: fängelse i högst två år.

J. döms för misshandel till fängelse sex månader.

Ringa misshandel, 3:5 BrB

Samma rekvisit (objektiva och subjektiva) som för misshandel, normal graden.

Straff: böter eller fängelse i högst sex månader.

Exempel:

- En örfil är typisk exempel på misshandel av ringa grad.
- En mamma tilldelat sin åttaåriga dotter ett slag över benen med ett skärp. Slaget orsakat kortvarig och lindrig smärta.

Förbudet mot aga finns i 6:1 FB. Detta lagrum innehåller bestämmelser om barns grundläggande rättigheter. I lagrummet föreskrivs att barn har rätt till omvårdnad, trygghet och en god fostran samt att barn ska behandlas med aktning för sin person och egenart och inte får utsättas för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling. (NJA II 1983 s. 1.)

Grov misshandel, 3:6 st 1 BrB

Samma objektiva och subjektiva rekvisit som misshandel av normal graden.

Vid bedömningen av om brottet är **grovt** ska det särskilt beaktas om:

- **gärningen var livsfarlig**. Ex. att misshandel har förövats med livsfarligt vapen –yxa eller kniv (om det inte är fråga om försök till mord eller dråp) eller,
- om gärningsmannen har tillfogat en **svår kroppsskada** eller **allvarlig sjukdom**
Svar kroppsskada: “förlust av talförmåga, syn eller hörsel, svårt lyte eller annat svårt kroppsfel” men också annan, anatomiskt sett mindre svår skada kan utgöra svår kroppsskada.
- annars **visat särskild hänsynslöshet eller råhet**.

Ex. att misshandel har förövas mot gravid kvinna eller nära anhörig när misshandel förekommer vid upprepade tillfällen och under brutala former eller att ”sparka på den som redan ligger”.

Straff: fängelse i lägst ett år och sex månader och högst sex år.

Synnerligen grov misshandel, 3:6 st 2 BrB.

Samma objektiva och subjektiva rekvisit som för misshandel av normalgraden.

Straff: fängelse i lägst fem och högst tio år.

Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om:

- kroppsskadan är bestående. Ex. men av fysiskt art eller funktionsnedsättning.
- om gärningen har orsakat synnerligt lidande. Ex. misshandeln inneburit kraftig och långvarig smärta, tortyrliknande gärning.
- om gärningsmannen har visat synnerlig hänsynslöshet. Ex. grovt våld som riktats mot ett barn el. en äldre människa.

De kvalificerande omständigheterna ska omfattas av GMs uppsåt.

Vållande till annans död, 3:7 BrB

Rekvisit:

Objektiva: Orsaka annans död

Subjektiva: genom oaktsamhet. Det krävs att gärningen var oaktsam i förhållande just till den dödliga utgången.

Vad är **oaktsamhet**? Oaktsamhetsbedömning.

1. Gärningen avviker från det aktsamma. **Ex. en bilist kör med så hög fart att hans körning måste anses oaktsam.**
2. Oaktsamheten varit adekvat i förhållande till det orsakade dödsfallet? **Ex. forts.: bilisten kör på en gammal kvinna så att hon skadades, blev sängliggande och dog av blodpropp.**
3. Kan rimligen begäras av GM att agera med aktsamhet i den specifika situationen?. Individens fysiska egenskaper, hans kunskaper och erfarenheter spelar viss roll.
Ex. forts.: bilisten hade, när han framförde bilen oaktsamt, anledning att ta i beräkning risken för att en gammal och därför bräcklig människa skulle komma i vägen och bli livsfarligt skadad.

Vållande till annans död, forts.

Straff: För **normalfall** är straffet **fängelse** i högst två år.

Ringa fall av vållande till annans död straffas endast med **böter**.

Vållande till annans död, forts

Grovt brott enligt 3:7 stycke 2 BrB straffas med **fängelse** från ett år till sex år.

1) Gärning som innefattat ett **medvetet** risktagande av **allvarligt** slag

Ex. - GM utövat dödligt våld mot en annan person utan uppsåt i förhållande till den dödliga effekten.

- GM siktar mot någon med ett skarpladdat vapen och vapnet går av.

2) Gärningsman som, när det krävts **särskild** uppmärksamhet eller skicklighet, har varit **påverkad** av alkohol eller något annat medel **eller** annars gjort sig skyldig till en försummelse av **allvarligt** slag.

Ex. trafikbrott, felbehandling inom sjukvården, inom processindustrin och i militär verksamhet.

Vållande till kroppsskada eller sjukdom, 3:8 BrB.

Rekvisit:

- Genom oaktsamhet (**subjektivt** rekvisit).
- Orsaka annan person kroppsskada som inte är ringa eller
- Orsaka annan person sjukdom som inte är ringa.

Straffansvaret kan uppstå genom handling eller underlåtenhet (Obs! begreppet garantställning).

Straff: böter eller fängelse i högst sex månader.

Grovt brott:

Vid bedömning av om brottet är grovt skall **särskilt** beaktas:

1. om gärningen har innefattat ett **medvetet risktagande av allvarligt slag**,
Ex. skadan som orsakats av ett livsfarligt vapen (pistol).
2. om gärningsmannen, **när det krävs särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har varit påverkad av alkohol eller något annat** medel eller annars gjort sig skyldig till en **försummelse av allvarligt slag**.

Straff: fängelse i högst fyra år.

Framkallande av fara för annan, BrB 3:9

Objektiva rekvisit:

- Att utsätta någon annan för
- livsfara eller
- fara för svår kroppsskada eller
- Fara för allvarlig sjukdom,

Subjektivt rekvisit: grov oaktsamhet

Straffskala: böter eller fängelse i högst två år.

Det ska vara en konkret fara

Ex: En person, som vid ett tillfälle hade avlossat ett flertal pistolskott från ett fönster i sin lägenhet i olika riktningar utåt gatan, dömdes för framkallande av fara för annan (NJA 1968 s. 389).

Lnu.se